

Зачараванасць замкамі

Прэзентацыя кнігі-фотаальбома «Беларусь замкавая» — Пуладальніка Гран-пры ў намінацыі «Трыумф» 54-га Нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі» — прайшла ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Гэты адметны праект быў рэалізаваны напрыканцы мінулага года выдавецтвам «Бяловагруп», а паліграфічная праца высокай тэхналагічнай складанасці выкананая Паліграфкамбінатам імя Якуба Коласа.

Аб'ём выдання — больш як паўтысячы старонак, вага кнігі — амаль 5 кілаграм, над яе падрыхтоўкай працавалі 18 аўтараў-гісторыкаў і 20 фатографікаў. Кніга змяшчае картаграфічныя, архіўныя, музейныя матэрыялы з айчынных і замежных крыніц, гістарычныя малюнкі і гравюры, а таксама — больш як тры дзясяткі ўпершыню апублікаваных здымкаў беларускіх замкаў XIX і пачатку XX ст. з аддзела рукапісаў бібліятэкі Вільнюскага ўніверсітэта... І гэта не ўсе адметныя рысы кніжнага праекта «Беларусь замкавая».

Падчас прэзентацыі гэтай унікальнай кнігі міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Лілія Ананіч падкрэсліла:

— Мне вельмі прыемна прадстаўляць сёння кнігу, якая літаральна два месяцы таму стала галоўным выданнем краіны 2014 года. Гэта вялікі праект, вялікая праца і вялікі поспех, але не толькі творчага калектыву, выдавецтва «Бяловагруп» і Паліграфкамбіната імя Якуба Коласа. Гэта і вялікі поспех краіны,

Фота Кастуся Дробава

Таццяна Бялова прадстаўляе кнігу «Беларусь замкавая».

якая сёння можа праз кнігу паказаць, як аднаўляюцца нашы замкі, а разам з гэтым для кожнага з нас наоў адкрываюцца старонкі гісторыі краю. Кніга — вялікі навуковы і медыйны праект. Да яго спрычыніліся навукоўцы і фатографы, прадстаўнікі рэдакцый раённых газет, якія разам з творчым калектывам па драбніцах збіралі фота замкавай Беларусі. Нельга без хвалявання думаць пра тое, што замкі на тэрыторыі Беларусі як будаваліся, так і руйнаваліся, і былі стагоддзі, калі на войны прыпадала больш гадоў, чым на мірнае жыццё.

Зачараванасць замкамі

Заканчэнне. Пачатак на стар. 1.

Я ўпэўненая, што гэтая кніга дасць нам магчымасць яшчэ больш наблізіцца да гісторыі, усвядоміць яе даўніну, каб яшчэ мацней любіць Беларусь.

Навукоўцы сцвярджаюць, што сёння немагчыма сказаць дакладна, колькі беларускіх замкаў было ўзведзена ў XIV — XVIII стагоддзях. Па выніках археалагічных і натуральна-гістарычных даследаванняў апошніх 50 гадоў зафіксавана каля 300 такіх помнікаў — атрымліваецца, што замкі на нашых землях размяшчаліся практычна кожныя 50 — 70 кіламетраў. Акадэмік-сакратар Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў НАН Беларусі, доктар гістарычных навук Аляксандр Каваленя падчас імпрэзы зазначыў:

— Калі ў пачатку XX стагоддзя ішоў працэс разбурэння замкаў, то сёння мы з вамі займаемся справай аднаўлення, рэстаўрацыі нашай гісторыка-культурнай спадчыны. І ў гэтым кірунку робіцца шмат. Вялікі фаліянт, які мы прадстаўляем сёння, — сведчанне ўзроўню развіцця гуманітарнай навукі, нашых магчымасцей выдавецкай справы, культуры фатаграфіі. Нам не сорамна паказаць сябе свету. У краіне адноўленыя замкі, якія могуць прывабліваць турыстаў і дапамагаць зарабляць грошы для далейшага іх развіцця. Так, ёсць звесткі, што замкавы комплекс «Мір» за мінулы год атрымаў каля 20 мільярдаў рублёў прыбытку. Гэта значыць, ужо ёсць магчымасць і для далейшага развіцця духоўна-культурнай спадчыны краіны.

Адметна, што ў выданні «Беларусь замкавая» ўпершыню зробленая спроба сістэматызаваць звесткі пра замкі, што знаходзяцца на тэрыторыі нашай краіны, у адпаведнасці з сённяшнім станам захаванасці гэтых аб'ектаў. У аснове кнігі — спіс помнікаў, уключаных у дзяржаўную праграму «Замкі Беларусі», прынятую на 2012 — 2018 гады. Замкавая спадчына прадстаўленая ў выглядзе трох паясоў — «залатога», «срэбнага» і «крынічнага» — своесаблівых маршрутаў для вывучэння культурнай спадчыны краіны. Так, першы з іх дэманструе замкі, што дайшлі да нашых дзён у найбольш рэпрэзентатыўным выглядзе, другі — аб'ядноўвае разбураныя помнікі архітэктуры, якія сёння ў руінах, трэці — паказвае замкі, якія былі адкрытыя падчас археалагічных і гістарычных даследаванняў.

Дырэктар Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, кандыдат гістарычных навук Вячаслаў Даніловіч распавёў:

— Агульнавядома, што Беларусь была «краінай замкаў». Гэта вельмі важна і сёння, бо сведчыць пра высокі ўзровень развіцця культуры нашых продкаў, слаўную, багатую гісторыю, якой мы маем усе падставы ганарыцца, якая не можа не выклікаць захаплення і цікавасці. Зразумела і тое, што гісторыя замкаў — гэта своеасаблівае адлюстраванне мінуўшчыны нашай радзімы ў цэлым. Будаўніцтва замкаў, умацаваных паселішчаў было неабходнасцю ў жыцці продкаў, бо ў XV ст. на войны прыпала 23 гады,

у XVI — 42, у XVII — 71, у XVIII — 64. Вучоныя Інстытута гісторыі НАН Беларусі фактычна па крупінках аднавілі гісторыю замкаў, выявілі артэ-факты. Натуральна, праца будзе працягвацца. Кніга, якую мы презентуем сёння, аб'яднала людзей, якія шмат гадоў свайго жыцця аддалі справе вывучэння архіваў, археалогіі, архітэктуры замкаў.

Доктар мастацтвазнаўства, прафесар кафедры мастацтваў БДУ Вольга Бажэнава звярнула ўвагу на адметнасці мастацкага рашэння новай кнігі:

— Гэты фаліянт праз некалькі гадоў, дзесяцігоддзяў будучь вывучаць як узор новага кніжнага дызайну. Ініцыятар праекта, выдавец Таццяна Бялова, зрабіла кнігу ўнікальнай: тут выкарыстоўваецца не традыцыйны для кніжнага афармлення прынцып станковай графікі, а кінематаграфічны. Вельмі лёгка адчуць прастору, убачыць дэталі, заўважыць сябе ў працэсе набліжэння ці аддалення ад замкаў. Пры гэтым калектыў аўтараў успрымае замкі як карэнную сістэму Беларусі, якая была арыенцірам для падарожнікаў і выяўляла адметнасці нашага светапогляду. Замкі для нас — не проста прыклад арыстакратычнай культуры, але глыбокая беларуская традыцыя.

Нашы замкі жывыя і сёння. Думаецца, кніга «Беларусь замкавая» натхніць многіх беларусаў на падарожжа па незабыўных мясцінах роднай краіны, каб пабачыць веліч і чароўнасць старажытных збудаванняў.

Марына ВЕСЯЛУХА